

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (tretji razširjeni senat)

z dne 24. februarja 2021 *

„Ničnostna tožba – Državne pomoči – Pomoč za preventivno prestrukturiranje banke Banca Monte dei Paschi di Siena – Faza predhodne preučitve – Sklep, s katerim je pomoč razglašena za združljivo z notranjim trgov – Ugovor nedopustnosti – Zadevna stranka – Pravni interes – Procesno upravičenje – Dopustnost“

V zadevi T-161/18,

Anthony Braesch, stanujoč v Luxembourggu (Luksemburg),

Trinity Investments DAC s sedežem v Dublinu (Irska),

Bybrook Capital Master Fund LP s sedežem v Grand Caymanu (Kajmanski otoki),

Bybrook Capital Hazelton Master Fund LP s sedežem v Grand Caymanu,

Bybrook Capital Badminton Fund LP s sedežem v Grand Caymanu,

ki jih zastopajo M. Siragusa, A. Champsaur, G. Faella in L. Prosperetti, odvetniki,

tožeče stranke,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopata K. Blanck in A. Bouchagiar, agentki,

tožena stranka,

zaradi predloga na podlagi člena 263 PDEU za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2017) 4690 final z dne 4. julija 2017 o državni pomoči SA.47677 (2017/N) – Italija, nova pomoč in spremenjeni načrt prestrukturiranja banke Banca Monte dei Paschi di Siena,

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji razširjeni senat),

v sestavi A. M. Collins, predsednik, V. Kreuschitz, Z. Csehi, G. De Baere (poročevalec) in G. Steinfatt, sodnica,

sodni tajnik: P. Cullen, administrator,

na podlagi pisnega dela postopka in obravnave z dne 9. julija 2020,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo

Dejansko stanje

- 1 Tožeča stranka Anthony Braesch je predstavnik imetnikov obveznic, imenovanih „Floating Rate Equity-Linked Subordinated Hybrid-FRESH“ 2008 (v nadaljevanju: obveznice FRESH), druge tožeče stranke, in sicer družbe Trinity Investments DAC, Bybrook Capital Master Fund LP, Bybrook Capital Hazelton Master Fund LP in Bybrook Capital Badminton Fund LP, pa so imetnice teh obveznic.
- 2 Banca Monte dei Paschi di Siena (v nadaljevanju: banka BMPS) je aprila 2008 izvedla povečanje kapitala za 950 milijonov EUR, pridržano družbi J. P. Morgan Securities Ltd (v nadaljevanju: JPM), ki je vpisala delnice banke BMPS, to je „delnice FRESH“. Sočasno je družba JPM 16. aprila 2008 z banko BMPS sklenila pogodbo o užitku, v skladu s katero družba JPM ohrani golo lastništvo delnic, medtem ko ima banka BMPS pravico do užitka, ter sporazum o zamenjavi družb (v nadaljevanju: pogodbe FRESH). Družba JPM je pridobila sredstva, potrebna za vpis delnic FRESH banke Bank of New-York Mellon (Luksemburg), ki jo je nadomestila družba Mitsubishi UFJ Investor Services & Banking (Luksemburg) SA (v nadaljevanju: MUFJ), ki je 16. aprila 2008 na podlagi luksemburškega prava izdala obveznice FRESH za znesek 1 milijarde EUR. Družba JPM je z družbo MUFJ sklenila sporazum o zamenjavi, za katerega se uporablja luksemburško pravo, družba MUFJ pa je z imetniki obveznic FRESH sklenila fiduciarno pogodbo, za katero prav tako velja luksemburško pravo. Na podlagi teh različnih pogodb, ki so jih tožeče stranke opredelile kot „instrumente FRESH“, se pristojbine, ki jih je družba JPM prejela od banke BMPS na podlagi pogodb FRESH, prenesejo na družbo MUFJ, nato pa na imetnike obveznic FRESH v obliki kuponov.
- 3 Evropska komisija je s sklepom z dne 27. novembra 2013 odobrila pomoč za prestrukturiranje, ki jo je Italijanska republika dodelila italijanski banki BMPS, ob upoštevanju načrta prestrukturiranja in zavez. Banka BMPS je junija 2015 pomoč v celoti vrnila.
- 4 Evropski bančni organ (EBA) je 29. julija 2016 objavil rezultate stresnega testa, izvedenega na evropski ravni leta 2016, ki je razkril primanjkljaj lastniškega kapitala banke BMPS v okviru neugodnega scenarija.
- 5 Italijanski organi so 23. decembra 2016 sprejeli decreto-legge n. 237 – Disposizioni urgenti per la tutela del risparmio nel settore creditizio (zakonski odlok št. 237 o nujnih določbah za zaščito prihrankov v kreditnem sektorju) (GURI št. 299 z dne 23. decembra 2016), ki je bil preoblikovan v zakon in spremenjen z legge di conversione (zakon o preoblikovanju) z dne 17. februarja 2017 (GURI št. 43 z dne 21. februarja 2017) (v nadaljevanju: zakonski odlok 237/2016), s katerim je bil določen pravni okvir za likvidnostno pomoč in preventivne dokapitalizacije.
- 6 Komisija je po izjavi Evropske centralne banke (ECB) z dne 23. decembra 2016, da je bila banka BMPS solventna, s sklepom z dne 29. decembra 2016 začasno odobrila individualno likvidnostno pomoč v višini 15 milijard EUR v korist banke BMPS na podlagi zavez, ki so jih ponudili italijanski organi. Italijanski organi so se zavezali, da bodo v dveh mesecih po odobritvi poroštev predložili načrt prestrukturiranja, razen če se pomoč v tem istem roku vrne.
- 7 Ker poskus banke BMPS, da bi pridobila nov zasebni kapital, ni bil uspešen, je 30. decembra 2016 vložila prošnjo za izredno javno finančno pomoč v obliki preventivne dokapitalizacije na podlagi zakonskega odloka 237/2016.
- 8 Italijanski organi so 28. junija 2017 Komisiji priglasili pomoč za dokapitalizacijo banke BMPS v znesku 5,4 milijarde EUR, skupaj z novim načrtom prestrukturiranja in novimi zavezami.

- 9 ECB je istega dne Komisiji poslala dopis, v katerem je navedla, da je bila banka BMPS na ta datum solventna.
- 10 Komisija je v Sklepu C(2017) 4690 final z dne 4. julija 2017 o državni pomoči SA.47677 (2017/N) – Italija, nova pomoč in spremenjeni načrt prestrukturiranja banke Banca Monte dei Paschi di Siena (v nadaljevanju: izpodbijani sklep), sprejetem po fazi predhodne preučitve, ocenila dva ukrepa pomoči. Prvi ukrep (v nadaljevanju: ukrep 1) je likvidnostna pomoč v višini 15 milijard EUR v obliki državnih poroštev za dolgove prvega reda, navedena zgoraj v točki 6. Drugi ukrep (v nadaljevanju: ukrep 2) je pomoč za preventivno dokapitalizacijo banke BMPS v znesku 5,4 milijarde EUR, navedena v točki 8 zgoraj.
- 11 Potem ko je Komisija menila, da ukrepa 1 in 2 pomenita državno pomoč, je navedla, da je pravna podlaga za presojo njune združljivosti člen 107(3)(b) PDEU, ki se nanaša na pomoči za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice. Menila je, da sta ukrepa 1 in 2 pomoč za prestrukturiranje banke BMPS, in preučila njuno združljivost na podlagi načrta prestrukturiranja glede na šest sporočil o svetovni finančni krizi, zlasti glede na Sporočilo Komisije o ponovni vzpostavitvi uspešnega poslovanja in oceni ukrepov prestrukturiranja v finančnem sektorju v sedanji krizi na podlagi pravil o državni pomoči (UL 2009, C 195, str. 9), Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. januarja 2012 dalje (UL 2011, C 356, str. 7) in Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 dalje (sporočilo o bančništvu) (UL 2013, C 216, str. 1, v nadaljevanju: sporočilo o bančništvu).
- 12 V zvezi z združljivostjo ukrepov pomoči glede na sporočila o krizi je Komisija menila, prvič, da je načrt prestrukturiranja primeren za ponovno vzpostavitev dolgoročne sposobnosti preživetja banke BMPS. Drugič, menila je, da je bila porazdelitev bremena imetnikov delnic in podrejenih instrumentov ustrezna, ker omejuje stroške prestrukturiranja in znesek pomoči na minimum, v skladu z zahtevami iz sporočila o bančništvu, in ugotovila, da je načrt prestrukturiranja vseboval dovolj ukrepov porazdelitve bremena. Tretjič, menila je, da je načrt prestrukturiranja vseboval dovolj jamstev za omejitev neupravičenega izkrivljanja konkurence. Poudarila je tudi, da je bil zagotovljen ustrezen nadzor izvajanja načrta prestrukturiranja. Zato je sklenila, da so bili ukrepi pomoči sorazmerni za odpravo posledic resne motnje v italijanskem gospodarstvu.
- 13 Komisija je nato preučila združljivost ukrepov pomoči z določbami Direktive 2014/59/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij ter o spremembi Šeste direktive Sveta 82/891/EGS ter direktiv 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU in 2013/36/EU in uredb (EU) št. 1093/2010 ter (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL 2014, L 173, str. 190). Menila je, da so bili pogoji, pod katerimi so bili odobreni ukrepi pomoči (ukrepa 1 in 2), skladni z oprostivjo iz člena 32(4)(d) Direktive 2014/59.
- 14 Komisija je v izreku izpodbijanega sklepa ugotovila, prvič, da ukrepa 1 in 2 pomenita državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU ter, drugič, da ta ukrepa izpolnjujeta zahteve iz člena 107(3)(b) PDEU in da sta združljiva z notranjim trgov iz razlogov finančne stabilnosti.

Postopek in predlogi strank

- 15 Tožeče stranke so 5. marca 2018 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile to tožbo.
- 16 Komisija je 16. maja 2018 z ločeno vlogo v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila ugovor nedopustnosti na podlagi člena 130 Poslovnika Splošnega sodišča. Tožeče stranke so svoja stališča do tega ugovora predložile 10. julija 2018.

- 17 Predsednik osmega senata Splošnega sodišča je z odločbo z dne 8. oktobra 2018 v skladu s členom 69(d) Poslovnika Splošnega sodišča odločil, da se postopek v obravnavani zadevi prekine do odločitve Sodišča v zadevi C-544/17 P, BPC Lux 2 in drugi/Komisija.
- 18 Splošno sodišče je 30. januarja 2019 v okviru ukrepa procesnega vodstva iz člena 89 Poslovnika Splošnega sodišča pozvalo stranke, naj predložijo svoja stališča o posledicah, ki jih je treba v obravnavani zadevi izpeljati iz sodbe z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija (C-544/17 P, EU:C:2018:880) in naj odgovorijo na vprašanja, ter pozvalo Komisijo, naj predloži nezaupno različico načrta prestrukturiranja banke BMPS. Komisija in tožeče stranke so odgovore predložile 7. oziroma 8. marca 2019.
- 19 Ker se je sestava senatov Splošnega sodišča spremenila, je bil na podlagi člena 27(5) Poslovnika Splošnega sodišča sodnik poročevalec razporejen v tretji senat, ki mu je bila zato dodeljena ta zadeva.
- 20 Splošno sodišče je na predlog tretjega senata na podlagi člena 28 Poslovnika Splošnega sodišča odločilo, da zadevo predodeli razširjenemu senatu.
- 21 Splošno sodišče je 3. februarja 2020 v okviru ukrepa procesnega vodstva, določenega v členu 89 Poslovnika Splošnega sodišča, stranke pozvalo k odgovoru na vprašanja. Komisija in tožeče stranke so odgovore predložile 14. oziroma 19. februarja 2020.
- 22 Splošno sodišče (tretji razširjeni senat) je na predlog sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni del postopka, in je v okviru ukrepov procesnega vodstva, ki so določeni v členu 89 Poslovnika Splošnega sodišča, strankam postavilo pisna vprašanja in jih pozvalo, naj nanje odgovorijo na obravnavi.
- 23 Stranke so na obravnavi 9. julija 2020 ustno podale navedbe ter odgovorile na pisna in ustna vprašanja, ki jih je postavilo Splošno sodišče.
- 24 Tožeče stranke Splošnemu sodišču predlagajo, naj:
- razglasi ničnost izpodbijanega sklepa;
 - podredno, razglasi ničnost izpodbijanega sklepa v delu, v katerem se nanaša na obravnavo instrumentov FRESH;
 - Komisiji naloži plačilo stroškov;
 - sprejme vse ukrepe, ki se mu bodo zdeli primerni, vključno z ukrepi procesnega vodstva na podlagi člena 89(3) Poslovnika Splošnega sodišča in/ali pripravljalnimi ukrepi na podlagi člena 91(b) tega poslovnika.
- 25 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrže kot nedopustno;
 - tožečim strankam naloži plačilo stroškov.
- 26 Tožeče stranke v svojih stališčih glede ugovora nedopustnosti Splošnemu sodišču prav tako predlagajo, naj ugovor nedopustnosti, ki ga je vložila Komisija, zavrne.

Pravo

- 27 Tožeče stranke so v utemeljitev tožbe navedle pet tožbenih razlogov.

- 28 Tožeče stranke s prvim tožbenim razlogom trdijo, da je Komisija nezakonito odobrila ukrepe porazdelitve bremena v okviru preventivne dokapitalizacije, ter se sklicujejo na kršitev členov 18 in 21 Uredbe (EU) št. 806/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. julija 2014 o določitvi enotnih pravil in enotnega postopka za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1093/2010 (UL 2014, L 225, str. 1) in na neobstoj obrazložitve.
- 29 Tožeče stranke z drugim tožbenim razlogom navajajo, da je Komisija nezakonito zahtevala razveljavitev pogodb FRESH. V zvezi s tem trdijo, da je Komisija odobrila ukrepe porazdelitve bremena, ki presegajo sporočilo o bančništvu in so z njim nezdržljive, ter da je torej kršila temeljni načeli varstva legitimnih pričakovanj in enakega obravnavanja. Izpodbijani sklep naj prav tako ne bi bil obrazložen, ker naj Komisija ne bi navedla nobenega razloga ali obrazložitve v podporo razveljavitvi pogodb FRESH.
- 30 Tožeče stranke s tretjim tožbenim razlogom trdijo, da je izpodbijani sklep diskriminatoren do imetnikov obveznic FRESH. Izpodbijani sklep naj bi bil nezakonit v delu, v katerem so z njim odobreni ukrepi porazdelitve bremena, določeni v načrtu prestrukturiranja, v nasprotju z načelom enakega obravnavanja iz členov 20 in 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter iz člena 14 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je bila podpisana 4. novembra 1950 v Rimu, in iz Protokola št. 12 k njej, ker imetnikom obveznic FRESH priznava diskriminatorno obravnavanje v primerjavi z drugimi upniki banke BMPS.
- 31 Tožeče stranke s četrtem tožbenim razlogom trdijo, da je Komisija s tem, da je odobrila uporabo ukrepov porazdelitve bremena za instrumente FRESH, kršila lastninsko pravico imetnikov obveznic FRESH, ki je zagotovljena s členom 17 Listine o temeljnih pravicah in s členom 1 Protokola št. 1 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.
- 32 Tožeče stranke s petim tožbenim razlogom trdijo, da je Komisija kršila člen 108(2) in (3) PDEU, člen 4(3) in (4) Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2015, L 248, str. 9) in njihove procesne pravice, ker ni začela formalnega postopka preiskave, čeprav so obstajali „resni dvomi“ glede združljivosti ukrepov porazdelitve bremena s pravom Unije.
- 33 Splošno sodišče lahko na podlagi člena 130(1) in (7) Poslovnika Splošnega sodišča na predlog tožene stranke odloči o nedopustnosti ali nepristojnosti, ne da bi odločalo o zadevi po vsebini. V obravnavani zadevi Komisija v ugovoru nedopustnosti trdi, da tožba ni dopustna, ker tožeče stranke na eni strani nimajo pravnega interesa, na drugi strani pa nimajo procesnega upravičenja v smislu člena 263 PDEU.
- 34 Splošno sodišče meni, da je treba najprej presoditi, ali so tožeče stranke „zadevne stranke“ v smislu člena 108(2) PDEU ali „zainteresirane stranke“ v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589, saj v obravnavanem primeru ta opredelitev določa tako obstoj njihovega pravnega interesa kot tudi obstoj njihovega procesnega upravičenja za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa kot sklepa o nenasprotovanju na podlagi člena 4(3) iste uredbe.

Status „zainteresiranih strank“, kar zadeva tožeče stranke

- 35 Člen 1(h) Uredbe 2015/1589 opredeljuje pojem „zainteresirana stranka“, ki je sinonim pojma „zadevna stranka“ v smislu člena 108(2) PDEU, med drugim kot „katero koli državo članico ali osebo, podjetje ali združenje podjetij, na katerih interese bi lahko dodelitev pomoči vplivala, predvsem upravičenca pomoči, konkurenčna podjetja in poklicna združenja“. Uporaba izraza „predvsem“ nakazuje na to, da ta določba vsebuje le neizčrpen seznam oseb, ki jih je mogoče opredeliti kot zainteresirane stranke, tako da se ta pojem nanaša na nedoločeno število naslovnikov (glej v tem smislu sodbe z dne

14. novembra 1984, Intermills/Komisija, 323/82, EU:C:1984:345, točka 16; z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točka 63, in z dne 13. junija 2019, Copebi, C-505/18, EU:C:2019:500, točka 34).
- 36 Glede na to opredelitev je sodišče Unije pojem zainteresirane stranke razlagalo široko. Tako je iz sodne prakse razvidno, da člen 1(h) Uredbe 2015/1589 ne izključuje, da bi se podjetje, ki ni neposreden konkurent upravičenca do pomoči, štelo za zainteresirano stranko, če uveljavi, da bi dodelitev pomoči lahko vplivala na njegove interese, in če v ta namen pravno zadostno dokaže, da ima lahko pomoč konkreten vpliv na njegov položaj (glej v tem smislu sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točke od 63 do 65 in navedena sodna praksa). Prav tako je mogoče sindikat delavcev opredeliti kot „zadevno stranko“ v smislu člena 108(2) PDEU, če ta sindikat dokaže, da dodelitev pomoči morebiti vpliva na njegov interes ali na interes njegovih članov, pod pogojem, da ta sindikat pravno zadostno dokaže, da lahko pomoč konkretno vpliva na njegov položaj ali položaj članov, ki jih zastopa (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2009, 3F/Komisija, C-319/07 P, EU:C:2009:435, točka 33).
- 37 V obravnavanem primeru so tožeče stranke pravno zadostno dokazale, da bi lahko dodelitev zadevnih ukrepov pomoči in s tem sprejetje izpodbijanega sklepa konkretno vplivala na njihov položaj, tako da jih je treba opredeliti kot „zainteresirane stranke“ v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589.
- 38 Tožeče stranke trdijo, da bi jim razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa in začetek formalnega postopka preiskave omogočila, da bi podale svoje pripombe – kot zainteresirane stranke – z uveljavljanjem procesnih pravic, ki so jim zagotovljene s členom 108(2) PDEU, da bi se zagotovilo, da Komisija izvede bolj temeljito preučitev ukrepov porazdelitve bremena, določenih v načrtu prestrukturiranja, in zavez, ki so jih v zvezi s tem predložili italijanski organi. Začetek formalnega postopka preiskave bi lahko privedel do drugačnih ukrepov porazdelitve bremena, ki so združljivi s pravom Unije.
- 39 Natančneje, tožeče stranke menijo, da del izpodbijanega sklepa, ki se nanaša na porazdelitev bremena, vpliva na njihove interese, ker načrt prestrukturiranja, kot ga je odobrila Komisija, predvideva možnost razveljavitve pogodb FRESH, kar se je pozneje zgodilo v njihovo škodo. Tožeče stranke so na obravnavi v zvezi s tem v bistvu pojasnile, da je zaradi soodvisnosti med različnimi pogodbenimi povezavami, na katerih temeljijo instrumenti FRESH, dolgoročna gospodarska izguba glede na izgube pri plačilu kuponov, povezanih z obveznostmi FRESH, ki jih imajo, bistvena oziroma znaša celo več sto milijonov EUR.
- 40 Iz tega sledi, da so tožeče stranke dokazale, da lahko vsi zadevni ukrepi pomoči, kot so bili priglašeni in razglašeni za združljive z notranjim trgov v izpodbijanem sklepu, konkretno vplivajo na njihov položaj v smislu sodne prakse, navedene v točki 36 zgoraj. V zvezi s tem ni upoštevno, da tožeče stranke ne izpodbijajo združljivosti navedenih ukrepov z notranjim trgov, kot je priznana v navedenem sklepu. Zaveze italijanskih organov, ki se nanašajo na načrt prestrukturiranja in porazdelitev bremena, so namreč sestavni del priglašeni ukrepov pomoči, tako da se ta sklep nanaša na te ukrepe in zaveze kot celoto (glej v tem smislu in po analogiji sklep z dne 1. decembra 2015, Banco Espírito Santo/Komisija, T-814/14, neobjavljen, EU:T:2015:936, točka 31 in navedena sodna praksa, in sodbo z dne 19. septembra 2019, FIH Holding in FIH/Komisija, T-386/14 RENV, neobjavljena, EU:T:2019:623, točka 52). Ker so priglašeni ukrepi pomoči in zaveze italijanskih organov, ki so predmet presoje Komisije, neločljivo povezani, saj zadnjenavedene pogojujejo razglasitev združljivosti, in ker je bilo z izpodbijanem sklepom dovoljeno izvajanje navedenih ukrepov pomoči, hkrati pa so te zaveze postale zavezujoče, vsi ti elementi nujno vplivajo na položaj tožečih strank, te pa lahko branijo svoje interese le tako, da predlagajo razglasitev ničnosti tega sklepa v celoti.
- 41 Iz tega izhaja, da lahko zadevni ukrepi pomoči, kot so bili priglašeni in razglašeni za združljive z notranjim trgov v izpodbijanem sklepu, konkretno vplivajo na položaj tožečih strank, zaradi česar jih je mogoče upravičeno opredeliti kot „zainteresirane stranke“.

- 42 Glede na te preudarke je treba presoditi, ali imajo tožeče stranke pravni interes in procesno upravičenje v smislu člena 263, četrty odstavek, PDEU.

Pravni interes

- 43 Komisija trdi, da tožeče stranke nimajo pravnega interesa za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa, sprejetega na podlagi člena 4(3) Uredbe 2015/1589, s katerim je bila državna pomoč, dodeljena banki BMPS, razglašena za združljivo na podlagi zavez, ki so jih prostovoljno sprejeli italijanski organi. V odgovoru na pisno vprašanje Splošnega sodišča v zvezi s posledicami, ki jih je treba izpeljati iz sodbe z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija (C-544/17 P, EU:C:2018:880), je v bistvu pojasnila, da bi morale tožeče stranke dokazati, da imajo pravni interes na podlagi nacionalnega pravnega postopka, uvedenega zoper ukrepe porazdelitve bremena, ki so jih uvedli italijanski organi in banka BMPS v okviru državne pomoči, dodeljene zadnjenavedeni. Tožeče stranke pa naj ne bi pojasnile, v kolikšnem obsegu bi razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa očitno pozitivno vplivala na postopek, ki so ga začele pred luksemburškim sodiščem, in naj torej ne bi dokazale svojega pravnega interesa.
- 44 Tožeče stranke trditve Komisije izpodbijajo.
- 45 Ničnostna tožba fizične ali pravne osebe je dopustna le takrat, kadar ima ta oseba interes za razglasitev ničnosti izpodbijanega akta. Pogoj za tak interes je, da ima lahko razglasitev ničnosti tega akta pravne posledice in da lahko rezultat pravnega sredstva stranki, ki ga je vložila, prinese korist. Poleg tega mora biti ta interes obstoječ in dejanski ter se presoja na dan vložitve tožbe (glej sodbo z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija, C-544/17 P, EU:C:2018:880, točki 28 in 29 ter navedena sodna praksa).
- 46 Tožeča stranka mora dokazati svoj pravni interes, ki je bistveni in prvi pogoj za vsa pravna sredstva pred sodišči. Da bi bila ničnostna tožba, ki jo vložijo fizična ali pravna oseba, dopustna, je zlasti potrebno, da tožeča stranka ustrezno utemelji interes, ki ga zanjo pomeni razglasitev ničnosti tega akta (glej sodbo z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija, C-544/17 P, EU:C:2018:880, točki 33 in 34 ter navedena sodna praksa).
- 47 Poleg tega lahko pravni interes izhaja iz vsake tožbe pred nacionalnimi sodišči, v okviru katere lahko morebitna razglasitev ničnosti akta, izpodbijanega pred sodiščem Unije, tožeči stranki prinese korist (sodba z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija, C-544/17 P, EU:C:2018:880, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 48 Nazadnje, sodišče Unije namreč za namen presoje pravnega interesa za nastopanje pred njim ni pristojno, da presodi, ali je na podlagi nacionalnega prava utemeljenost tožbe, vložene pri nacionalnih sodiščih, verjetna, in da s tem nadomesti nacionalna sodišča pri taki presoji. Je pa nujno, vendar zadostno, da ima lahko stranka, ki je vložila ničnostno tožbo pri sodišču Unije, korist od njenega rezultata (sodba z dne 7. novembra 2018, BPC Lux 2 in drugi/Komisija, C-544/17 P, EU:C:2018:880, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 49 Tožeče stranke v utemeljitev svojega pravnega interesa v bistvu trdijo, prvič, da bi bila z razglasitvijo ničnosti izpodbijanega sklepa odpravljena obveznost italijanskih organov, da zagotovijo spoštovanje ukrepov porazdelitve bremena. Drugič, posledica tega naj bi bila, da načrt prestrukturiranja, na podlagi katerega je bil sprejet navedeni sklep, banke BMPS ne bi več zavezoval, kar naj bi tožečim strankam kot imetnicam obveznic FRESH omogočilo, da ponovno pridobijo bodisi svoje pravice ali pa nadomestilo škode. Tretjič, razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa bi privedla do začetka formalnega postopka preiskave, v okviru katerega naj bi imele možnost uveljavljati svoje procesne pravice z oblikovanjem pripomb, zato bi lahko italijanski organi ali banka BMPS spremenili ukrepe porazdelitve bremena, da bi se zagotovila njihova skladnost s pravom Unije, Komisija pa bi lahko

naložila druge pogoje in obveznosti, ki bi bili manj neugodni, kot so ukrepi porazdelitve bremena, ki jih je upoštevala. Nazadnje, po mnenju tožečih strank bi priznanje dejstva, da jim je banka BMPS nezakonito odvzela pravice, okrepilo njihov položaj v okviru civilnega postopka, ki ga je zoper banko BMPS pri Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (okrožno sodišče v Luxembourg, Luksemburg) sprožil A. Braesch kot zastopnik imetnikov obveznic FRESH, proti banki BMPS, družbama MUFJ, JPM in družbi ameriškega prava JP Morgan Chase Bank, s tožbo za razglasitev nezakonitosti odpovedi pogodb FRESH, zlasti pa sporazuma o zamenjavi družb.

- 50 Tožeče stranke v zvezi s tem zlasti pojasnjujejo, da je sklep banke BMPS o odpovedi pogodb FRESH, ki se izpodbija pred luksemburškim sodiščem, neločljivo povezan z izpodbijanim sklepom. Banka BMPS naj bi sama trdila, da načrt prestrukturiranja temelji na načelu, da je treba pogodbe FRESH odpovedati in da presoja Komisije v izpodbijanem sklepu, v skladu s katero je porazdelitev bremena zadostna, temelji na odpovedi pogodb FRESH s strani banke BMPS. Na podlagi tega sklepajo, da bi lahko luksemburško sodišče, če bi bil izpodbijani sklep razglašen za ničn, ponovno vzpostavilo veljavnost pogodb FRESH.
- 51 Treba je ugotoviti, da tožeče stranke kot zainteresirane stranke v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589 upravičijo pravni interes za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa, katerega vsebine ni mogoče ločiti od zavez italijanskih organov v zvezi z načrtom prestrukturiranja banke BMPS, vključno z ukrepi porazdelitve bremena (glej točke od 37 do 41 zgoraj). Ta pravni interes izhaja zlasti iz dejstva, da bi morala Komisija po taki razglasitvi ničnosti začeti formalni postopek preiskave, v okviru katerega bi lahko tožeče stranke izvrševale svoje procesne pravice na podlagi člena 108(2) PDEU, da bi vplivale na presojo te institucije na podlagi člena 107(3)(b) PDEU in s tem na vsebino njenega sklepa. Tožeče stranke se namreč v okviru petega tožbenega razloga sklicujejo na kršitev teh procesnih jamstev, katerih spoštovanje lahko uveljavljajo le, če imajo možnost izpodbijati sklep, izpodbijan pred sodiščem Unije (glej v tem smislu in po analogiji sodbi z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točka 47 in navedena sodna praksa, in z dne 20. junija 2019, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljena, EU:T:2019:437, točka 41). To še toliko bolj drži, ker se je Komisija v obravnavanem primeru po dolgi fazi pred priglasitvijo, ki je vključevala številne izmenjave dopisov z italijanskimi organi, in po priglasitvi zadevnih ukrepov, 28. junija 2017, omejila na predhodno preučitev le šest dni pred sprejetjem izpodbijanega sklepa, 4. julija 2017, ne da bi zainteresirane stranke imele priložnost podati pripombe.
- 52 Poleg tega ni mogoče izključiti, da bi morebitna razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa lahko vplivala na izid spora, ki poteka med drugim pred luksemburškim sodiščem. V teh okoliščinah je Splošno sodišče v okviru ukrepa procesnega vodstva stranke pozvalo, naj navedejo, ali je razveljavitev pogodb FRESH izhajala iz načrta prestrukturiranja banke BMPS. Komisija je v odgovoru navedla, da je razveljavitev navedenih pogodb izhajala iz načrta prestrukturiranja v povezavi z zakonskim odlokom 237/2016 ter da so italijanski organi in banka BMPS tesno sodelovali pri pripravi navedenega načrta, ki je bil del zavez, ki so jih italijanski organi predložili med preučitvijo ukrepov pomoči s strani Komisije. Nasprotno pa so tožeče stranke v odgovoru na isto vprašanje navedle, da je ta načrt prestrukturiranja izrecno predpostavljal, da so pogodbe FRESH brez učinka in da jih ni mogoče uveljavljati.
- 53 V zvezi s tem zadostuje opozoriti, da presoja Komisije v izpodbijanem sklepu temelji na preizkusu združljivosti pomoči za prestrukturiranje banke BMPS na podlagi načrta prestrukturiranja, katerega vsebina in izvajanje sta tesno povezana z zavezami, ki so jih podali italijanski organi v celoti, kot so priložene k navedenemu sklepu (glej točke od 39 do 41 zgoraj). V teh okoliščinah pa sodišču Unije ni treba s svojo presojo nadomestiti presoje nacionalnega sodišča ali celo posegati v utemeljenost tožbe, vložene pri njem, glede na veljavno nacionalno pravo, zaradi prenehanja pravnih učinkov izpodbijanega sklepa po njegovi morebitni razglasitvi ničnosti (glej sodno prakso, navedeno v točki 48 zgoraj).

- 54 Tako so tožeče stranke pravno zadostno dokazale, da bi jim morebitna razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa lahko prinesla korist.
- 55 Zato Komisija napačno trdi, da tožeče stranke niso dokazale pravnega interesa v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU, da bi dosegle razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa.

Procesno upravičenje

- 56 Komisija trdi, da tožeče stranke nimajo procesnega upravičenja. Zlasti trdi, da tožeče stranke s petim tožbenim razlogom izpodbijajo izpodbijani sklep, ker formalni postopek preiskave ni bil začel, in da morajo dokazati, da so „zainteresirane stranke“ v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589. Poudarja, da tožeče stranke niso upravičenke do zadevnih ukrepov pomoči, da njihov status imetnic obveznic ne more zadostovati za to, da se jim podeli status zainteresiranih strank, in da nič ne kaže na to, da bi lahko bile konkurentke upravičenca.
- 57 Tožeče stranke trditve Komisije izpodbijajo.
- 58 Za zavrnitev glavne trditve Komisije, da tožeče stranke niso dokazale, da so „zainteresirane stranke“, zadostuje spomniti na ugotovitve iz točk od 35 do 41 zgoraj. Zato je Komisija na obravnavi zamenjala, da izpodbijani sklep glede na sodbo z dne 19. decembra 2019, BPC Lux 2 in drugi/Komisija (T-812/14 RENV, neobjavljena, EU:T:2019:885), povzroča le učinke na njihov ekonomski položaj in posredne učinke na njihov pravni položaj, med drugim zato, ker je bila le družba JPM v pogodbenem razmerju z banko BMPS, to je njen upnik, in je sklenila ločeno pogodbo z družbo MUFJ, ki je s tožecimi strankami, imetnicami obveznic FRESH, sklenila drugo pogodbo. Enako velja za njeno trditve, da je razveljavitev pogodb FRESH izhajala iz zakonskega odloka 237/2016 in je bila določena z načrtom prestrukturiranja. Vsekakor iz ugotovitev iz točk od 37 do 41 zgoraj izhaja, da tožeče stranke upravičeno navajajo, da imajo zadevni ukrepi pomoči konkreten vpliv na njihov položaj, zaradi česar jih je upravičeno opredeliti kot „zainteresirane stranke“.
- 59 Poleg tega je treba v obravnavanem primeru ugotoviti, da je izpodbijani sklep v obravnavani zadevi sklep o nenasprotovanju na podlagi člena 4(3) Uredbe št. 2015/1589, katerega zakonitost je odvisna od tega, ali so obstajali dvomi o združljivosti pomoči z notranjim trgov. Ker bi se ob obstoju takih dvomov moral začeti formalni postopek preiskave, v katerem bi lahko sodelovale zainteresirane stranke iz člena 1(h) Uredbe št. 2015/1589, je treba šteti, da vsako zainteresirano stranko v smislu te določbe tak sklep neposredno in posamično zadeva. Osebe, ki so upravičene do procesnih jamstev iz člena 108(2) PDEU in člena 6(1) Uredbe št. 2015/1589, lahko namreč spoštovanje teh jamstev dosežejo le, če imajo možnost sklep o nenasprotovanju izpodbijati pred sodiščem Unije. Zato posebna lastnost „zainteresirana stranka“ v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589, povezana s specifičnim predmetom tožbe, zadostuje za individualizacijo – v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU – tožeče stranke, ki izpodbija sklep o nenasprotovanju (glej v tem smislu sodbe z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točki 47 in 48 in navedena sodna praksa; z dne 27. oktobra 2011, Avstrija/Scheucher-Fleisch in drugi, C-47/10 P, EU:C:2011:698, točki 43 in 44 in navedena sodna praksa, in z dne 20. junija 2019, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljena, EU:T:2019:437, točka 41).
- 60 Poleg tega je treba opozoriti, da tožeče stranke s petim tožbenim razlogom trdijo, da je Komisija kršila člen 108(2) in (3) PDEU, člen 4(3) in (4) Uredbe 2015/1589 in njihove procesne pravice, čeprav so obstajali „resni dvomi“ glede združljivosti ukrepov porazdelitve bremena s pravom Unije, zaradi katerih bi morala Komisija začeti formalni postopek preiskave, zlasti glede nezakonitosti, ki jih tožeče stranke očitajo Komisiji v okviru prvih štirih razlogov, in sicer kršitev Direktive 2014/59 s potrditvijo in z uvedbo obveznosti razveljavitve pogodb FRESH ter kršitve Uredbe 806/2014, sporočila o bančništvu in splošnih načel enakega obravnavanja, nediskriminacije, sorazmernosti in varstva legitimnih pričakovanj.

- 61 Iz ustaljene sodne prakse namreč izhaja, da kadar tožeča stranka predlaga razglasitev ničnosti sklepa, sprejetega na podlagi člena 4(3) Uredbe 2015/1589, v bistvu izpodbija dejstvo, da je bil ta sklep sprejet, ne da bi ta institucija začela formalni postopek preiskave, s čimer krši njene procesne pravice. Tožeča stranka lahko v utemeljitev takšne tožbe navaja kateri koli tožbeni razlog, s katerim je mogoče dokazati, da bi presoja informacij in elementov, ki jih je Komisija imela ali bi jih lahko imela v fazi predhodne preučitve, morala povzročiti resne težave pri ugotavljanju obstoja državne pomoči ali dvomov o združljivosti take pomoči z notranjim trgov, ne da bi to privedlo do spremembe predmeta tožbe ali spremembe pogojev dopustnosti. Po mnenju tega sodišča pa je obstoj takšnih težav ravno dokaz, ki ga je treba predložiti, da bi se dokazalo, da bi morala Komisija začeti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU in člena 6(1) Uredbe 2015/1589 (glej v tem smislu in po analogiji sodbi z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točka 59 in navedena sodna praksa, in z dne 20. junija 2019, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljena, EU:T:2019:437, točki 45 in 46).
- 62 V zvezi s tem je treba poudariti, da podobno temu, kar je bilo navedeno v sodni praksi v preteklosti (glej v tem smislu sodbi z dne 10. decembra 2008, Kronoply in Kronotex/Komisija, T-388/02, neobjavljena, EU:T:2008:556, točka 85, in z dne 20. junija 2019, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljena, EU:T:2019:437, točka 44), tožeče stranke v točki 141 tožbe izrecno trdijo, da prvi štiri tožbeni razlogi dokazujejo vsaj to, da bi Komisija morala imeti resne dvome glede združljivosti ukrepov porazdelitve bremena s pravom Unije. Ker gre v obravnavanem primeru za tožbo, s katero se izpodbija zakonitost sklepa, sprejetega na podlagi člena 4(3) Uredbe 2015/1589, ne da bi bil začel formalni postopek, bo treba pri preučitvi utemeljenosti tožbe preučiti vse očitke in trditve, ki so jih tožeče stranke navedle v okviru tožbenih razlogov, da bi se presodilo, ali omogočajo ugotovitev resnih težav glede združljivosti zadevnih ukrepov pomoči, zaradi katerih bi morala Komisija začeti navedeni postopek (glej v tem smislu sodbo z dne 20. junija 2019, a&o hostel and hotel Berlin/Komisija, T-578/17, neobjavljena, EU:T:2019:437, točke 45, 46 in 49 ter navedena sodna praksa).
- 63 Ugotoviti je torej treba, da seodobritev ukrepov pomoči glede na načrt prestrukturiranja v izpodbijanem sklepu neposredno in posamično nanaša na tožeče stranke kot „zainteresirane stranke“ v smislu člena 1(h) Uredbe 2015/1589.
- 64 Zato imajo tožeče stranke procesno upravičenje.
- 65 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba ugovor nedopustnosti zavrniti.

Stroški

- 66 V skladu s členom 133 Poslovnika Splošnega sodišča končna sodba ali končni sklep vsebuje odločbo o stroških. Ker ta sklep ni končni, je treba odločitev o stroških pridržati.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (tretji razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Ugovor nedopustnosti se zavrne.**
- 2. Odločitev o stroških se pridrži.**

Collins

Kreuschitz

Csehi

De Baere

Steinfatt

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 24. februarja 2021.

Podpisi